శ్రీ రామమోహనరాయ్.

శ్రీరామమోహనతారావళి.

నేఱువళ్ళ రాజగోపాలరావుచే
రచియింపబడెను.

రెండవకూర్పు.

తణుకు.

శ్రీసౌదామినీముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపబడినది.

1915.

ఓం.

శ్రీరామమోహనతారావళి.

ఉ॥ శ్రీకర లీలమైనకథల • శేముషి
లోకములన్ వ్యరించియు।
స్తోత్రమహా మహాత్మ్యములు • దోఁపఁగ
నాహ్లాదభక్తకోటికిన్।
ప్రాకటమూర్తి దెల్పెదు న • పారము
గానయు భక్తిలోకర।
శ్రీకరుఁడైన యాపవిధుఁడు • దంచిత
లీలల మమ్ము బ్రోవుతన్।

ఉ॥ ఆనతులొప్పఁ జేసెద స • బాంధవు

సంగిల భూరి భావన।

జ్ఞానవిశాల వృద్ధికర • కార్య

సమాచరణ ప్రసిద్ధన।

నాశ్రిత భక్తకోటి కతి • సన్నిహితో

సతతోత్సవంబులో।

జ్ఞానహితార్థనాదిత ము • నన్యుఁడనై

యనురక్తి మీఱఁగన్॥

క॥ వారలలో హిందూదే।

శాశ్వతవినాశ నస్మ • రాచార్యుండౌ

శ్రీరామ మోహనార్యుని।

పేరిట సత్పత్రిమాలఁ • జేకొందుఁ గొనన్॥

నక్షత్రమాల.

సీ॥ తమబుద్ధిమెచ్చి వి • ద్యాగంధముహరించి
స్త్రీలనజ్ఞానస్థితిఁ • జేర్చువారుఁ
వెనుఁబాముచనుకు గాల • మునుగుఱ్ఱిచ్చి సిది
నాఁడుమని తృప్తిన్నదుర్వర్గ • మంపువారుఁ
పతిఁబాసినట్టి యా • పదగుండు నిల్లాలి
ఘోరానలజ్వాలఁ • గూల్చువారుఁ
పసికూనవారిని • వ్వగలేక తమపాప
ముసలివారికిఁ గట్టి • మసలువారుఁ
ఖలులు కట్టావివేకంబు • వెలయనీక
మూఢతాదరిదేశంబు • ముంచువారుఁ
భరత వర్షంబునుద్ధరిం • పంగఁబుట్టెఁ!
బుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥

సీ॥ తొలుదొల్తఁ బాలేందు • కళలఁగాఁగ
జన్మించి వృద్ధిచేయుంచ నే • విభునికీర్తి।
మునుకోరకములీలఁ • జనిమల్లికా ప్రసూ
నగతి వాసించె నే • సుగుణవిద్య।
గనిమన్న వెలలేని • ఘనరత్నము తొల్త
దీపించెశిఖ నే • ధీరు ప్రతిభ।
అణురూపమునబుట్టి • యఖిలాండములపిగ
సముభవంబెత్తెఁ గనే • యనఘుభక్తి।
యతఁడు జనియించెశాలివా • హనసమాఖ్య।
రసనిధానర్తు రాజవి • రాజసంఖ్య।
వినుతరాధానగరమందు • విప్రతుండు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 2

సీ॥ వరమూర్షదాబాదు • పురమేలికకు మేటి
సామంతు మల్యాంగ • సమానబుట్టి।
యతిబాల్యమునన య • ద్భుతమైన తెల్విచేఁ
దనదు మేధాశక్తి • ధరకుఁ జూపి।
కాలానుగతిని న • క్కడఁ న్యాయనథనాఁడు
పారసీభాష నొ • ప్పారఁగఱచి।
పదియుమూడేండ్ల యా • పసిపాయమునఁ
బోయి వారణాసినిదేవ • భాషనేర్చి।
షోడశాబ్దంబునన కళా • స్ఫూర్తి మెఱసి।
షోడశకళాన్వితామృతాం • శుండుగాఁగ।
స్వనమజనమున నెనఁగెనే యవధుమూర్తి।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరాము • మోహనుండు। 3

సీ॥ ఘనరమాకాంత రా • యని కూర్మిసుతుఁ
బాటఁ గులగౌరవము పేరు • గొనగ నేల।
వరశారదాదేవి • ప్రేమంబు గొడుకౌట
సుగుణ సంపద వేఱ • పొగడ నేల।
నుతవారణాసి సం • స్కృత శిక్షితుండౌటఁ
బాండిత్యమును గూర్చి • పలుక నేల।
భరతరాష్ట్రసంచార • యుతుఁడౌట నారసి
యనుభవజ్ఞుఁడటంచు • ననగ నేల।
పొలుపగుభక్తి యుక్తికిఁ గోత్ర మఱియు
నెల్లసలక్షణంబుల • కిల్లమైన
యతని వర్ణింప దరమె యేఁ దనగ వలసెఁ।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 4

సీ॥ సత్యవాక్నిపుణత • సత్యహరిశ్చంద్రుఁ
డఖిలవిద్యలయందు • నాదిశేషుఁ।
డతిభక్తియందు ప్ర • హ్లాదుండు సదసద్వి
వేక సంపదల ది • విజగురుఁడు।
వినుతార్థకరణ దీ • క్షగల వాల్మీకుండు,
ధర్మవర్తనల సం • తనుసుతుండు।
జ్ఞానోదయస్ఫూర్తి భా • స్కరమహాదేవుఁడు,
పతిశాంతియుక్తి నా • రాయణుఁడు।
సహనానిరతదంబుఁ గవులాడ • సర్వుఁ డైనఁడు,
దివ్యగుణమూర్తి భగవదా • ధీనవర్తి।
శాశ్వతసుకీర్తి పాండిత్య • చక్రవర్తి।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 5

సీ॥ తనచిన్నవాఁడయ్యెం ♦ తయు వేదవేదన,
మన్మత మతస్థాపన ♦ మదిని నిలిపి।
నిలిపి శావ్యాఖ్యాన ♦ ములతోడఁ దద్రవా.
స్యములఁ దెల్పెడు గ్రంథ ♦ చయముచదివె।
చదివిదేశఁవుదురా ♦ చారంబులనుబోధిచు,
సర్వప్రమాణము ♦ ల్సంగ్రహించె।
సంగ్రహించి పవిత్ర ♦ సద్వేదమతము నా.
నాటికెల్లాట వి ♦ స్నరతనువగచె॥
వగచి దేశంబురతీంప ♦ వలయునన్న।
యూహనస్థిగతంబుగా ♦ నునిచి పెనిచి।
కాశివదలుచు రాధాన ♦ గరముసేరె।
పుణ్యశీలుఁడు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 6

సీ॥ సకలేశువిడిరా • శృతుద్రొక్క నొకవంత,
రొక ఒసర్వమనవే • అొక్కవంత।
వేదోక్తమతములా • వెలయుమి కొకవంత,
సూక్తి వైరులఁ జూడ • నొక్కవంత।
పతితోడఁ గాంతయూ • హుటియాటకొక
వంత, మొదికంపు శిశుహత్య • కొక్కవంత।
నరహత్య కా?క్తె • జరిగింపనొకవంత
పెక్కు దైవములన్న • నొక్కవంత।
తొడరి పలువంతలను గూర్చి • యుసుపజాని।
దనదు ప్రాణంబు బలిగన • నర్పణము చేయు।
గాంధిజనులీశుహీనుగా • నెంచవగదా
పుణ్యశీలుండు శ్రీరాము • మోహనుండు॥ 7

సీ॥ నిఖిలలోకేశుఁడై • నెగడుచుండెడిసామి,
నిర్జీవమూర్తియై • నెగడవలసె।
వరకామ్యదాతయై • చరియించునాసామి,
నైవేద్యములఁబొట్ట • నింపవలసె।
జీవరక్షకుఁడై • చెలఁగుచుండెడిసామి,
భక్తరక్షితుఁడయి • బ్రతుకవలసె।
సకలలోకాత్ముఁడై • సంచరించెడిసామి,
పదిలంపుటాకగుడి • నొదగవలసె।
ప్రాణులకునెల్ల నాధారుఁ • డైనసామి।
బిచ్చమెత్తంగనింటింట • వెతలవలసె।
దేవుఁడిట్టిదయనజను • దెలుగడఁడొ।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 8

సీ॥ వలదంచుఁదఁ(గ్రిందా • బనిసిపీడఁడుబుధుల్,।
విఘ్నభీతిసిబట్టు • విడుచువారె।
తగదంచునెరున్న • వగవందుధీరులు,
మంచికర్జములాద్య • జించువారె।
అకమన్నవరులుకా • యాకయుందుఁదనపని,
కారణజన్ములే • కాఁరఘనులు।
వెలిదోఁతుఁనఁదల్లి • వెఱువందుభక్తుల
భవనమీాయిఁగాదె • బాగుసేయ।
నెందటెన్నెన్నివిధముల • నెన్నికొన్న।
ఫ్రీతివలదన్నపలుకుఁదా • వదలఁడయ్యె
భరతవర్షోద్ధరణదీక్ష • భవ్యుఁగహవా।
పూర్ణశీలుండు (శ్రీరామ • మోహనుండు॥ ౯

సీ॥ తల్లిదండ్రులకంటె ♦ ధర్మంబుఘనమన్న,
తమపుత్రుమాటఁగో ♦ పమువహించి।
తమకన్నగాదిలి ♦ తనయుఁడైనను,
సహజవాత్సల్యంబు ♦ జక్కడించి।
మతపిశాచావేశ ♦ మహిమచేతను దయా,
దాక్షిణ్యగుణములఁ ♦ దలఁగబుచ్చి।
పదియునారే ♦ డులబాలకుండనియైన,
చింతనొందకవీడు ♦ చనఁటిగాఁగ।
జాలుసనిపొందిమోహపా ♦ శముల్ద్రెంచి।
కటకటాయిల్లువెడలించి ♦ ఘనతగాంచి।
రతసిపిరిగులందునకు మే ♦ లనియెనరఁడు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥10

సీ॥ మృగయుబంధమునుండి • వెడలియీవల
బడ్డ, మృగమట్లులధికమౌ • నెలమిగాంచి।
డేగడెక్కలనుండి • వీఁగివేఁబరతెంచు,
పావురంబట్లుసం • భ్రమమునంది।
పులినోటనుండియు • వ్వలబడ్డమేకయట్లు,
తులితోత్సాహంబు • ననుభవించి।
వలకానివలనుండి • జలముగ్రిమ్మఱఁ జేఱు,
చిఱుమీనునట్లుగా • జెలువుమీఱి।
ఘనఘనాఘనములనుండి కనులఁబడెడి।
బాలసూర్యునిగతిప్రభా • వమువహించి।
విడిదురాచారమధ్యంబు • వడియొనవల।
లుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥11

సీ॥ సకలరాష్ట్రంబుల ♦ సంచరింపగనెంచి,
తనదుస్వేచ్ఛకుమోద ♦ మునువహించి।
వంగంబుగడచియా ♦ వారణాసినిదాటి,
కోసలదేశంబు ♦ వాసిగన్న।
పశ్చిమోత్తరరాష్ట్ర ♦ భాగంబునంతకున్,
రభూమియును గొంత ♦ దనుకగాంచి।
గంగానదిదరించి ♦ కన్నదేశమున వే,
దాచారవిధులన ♦ భ్యర్థి నెఱిగి।
పితరులశిక్షోపమునవిల్లు ♦ వెడలనదువ।
నదియలతనకీయునమితది ♦ వ్యానుభవము।
నతఁడునమోఘదధరితుఁడై ♦ యడరెనహహ।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥12

సీ॥ కర్ణరాష్ట్రములందుఁ • గలదురాచార
ముల్, గనివానిమూర్ఖంద • జ్ఞనులగోరు।
మాన్పించియుచ్చోట • మంచియాచార
ముల్, నెలకొల్పిదేశంబు • నిలువనెంచు।
నిలిపియాదేశంబు • కష్టములవీసి,
కలకలనవ్వంగఁ • గనఁదలంచు।
కలకలనవ్వియా • యిలకద్దిశిలకమై,
వెలయుటఁదలచును • వీథులనూరు।
నీతిగతినినెల్లెడలఁదాఁజ • రించివెనుక।
వినుతమునుభక్తజనగణా • న్వితమునైన।
హిమగిరినిదాఁటెసముద్రద • మినుమడింప।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥13

సీ॥ కాంచెముందఅగంత ♦ కైలాసముఖదివ్య,
పర్వతంబులమధ్యఁ ♦ బరగుదాని॥
తెలియంచగలదాని ♦ గలితమానససరో,
వరకీర్తిఁ జనుదానిఁ ♦ బ్రథితపాద్ధ।
మతమహానుష్ఠాన ♦ రతజనంబగుదాని,
హిమగిరికవ్వల ♦ నెసగుదాని।
నున్నతభూములం ♦ దున్నతంబగుదాని,
మునిజనాన్వితముగా ♦ నెసయుదాని।
నధికతరకీర్తి నొప్పారు ♦ పట్టిదాని।
జకతిఁదిబెతియమను పేరఁ ♦ బరగుదాని।
మదిఁ గడుఁబుల్కలెసఁగన ♦ మ్మనుజవరుఁడు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 14

సీ॥ కాంచి యూదేశంబు ♦ ఘనులందుజనులెల్ల,
బుద్ధదేవుని నీతి ♦ బోధఁ దెగడి।
మనుజనాశని పేరఁ ♦ గొనియాడుటనుగాంచి
కనలేక యట్టివ ♦ ర్తనము బహుళ।
చింతాస్వతాయత్త ♦ చిత్తుఁడై యదికూడ,
దని చాలబోధించి ♦ యంతఁబోక।
గురువేషధారులై ♦ నిరతపూజనములం
దెసివారిఁ గూర్చితాఁ ♦ దెగడుటయును।
పగవహించుచు వారుచం ♦ పంగనెంచి।
పట్టి చెఱఁబెట్టఁదర్గ దయా ♦ వతులబలుల।
కరుణవలనను బ్రాణంబు ♦ గాచుకొనియెఁ।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥15

సీ॥ అటరాఘిశాపురి ♦ నాలోరమాకాంత,
రాయుండుమునుప... ♦ రఘునిపోలిక।
తనరాముపోకచే ♦ దనకాపురిప్థంబ,
టంచునెంతేమః ♦ యునుమసంతి।
దేశంబులెల్లను ♦ దిరిగి నాంతిత్రసుంకుంను,
మనుడివచ్చెనటన్న ♦ మాటవినుచు।
నధికసమ్మోత్రదాశు ♦ లంతిలోనురులనా,
నుత్కుదున్నయెడమను ♦ ష్యులనుబంపి।
మఱలనింటికి భక్తి ♦ మైదోముకొనివచ్చె,
నెల్లయయ్యల్లబు ♦ లుల్లసిల్ల।
నింటికేతెంచినను, గష్ట ♦ మంతపనిన।
మానకుండుట దనపూర్వ ♦ మతమునవాహ
మఱలబెలిబడవలసెన ♦ మ్మహితగుణుడు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహానందు॥16

సీ॥ ఉద్యోగమునఁ దాంధ్ర • యోధవర్గములుండి
తనమతవ్యాప్తి నం • తటను బూని।
అతులమానసైకేశ్వ • రారాధనము నిల్ప,
విగ్రహార్చనమును • వెడలనడఁచ।
బలవన్మరణములఁ • దొలగింపఁ దేశంపు,
స్త్రీలకోత్కృష్టి యూ • నైక్యమొసఁగ।
సద్వేదమతమును సం • స్థాపింప జాతిభే
దముల బాపంగయు • క్తముగ నితర,
సర్వసంస్కారంబుల • సంతరింప।
సర్వసత్కార్యముల నిలఁ • బరఁగఁజేయ।
బట్టుదలతోడ నిలిచినా • దివ్యమూర్తి।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 17

సీ॥ తుశ్రితత్త్వమసియన్న • చోఁ, దత్త్వమసజ్ఞాన,
మగు, బ్రహ్మాస్మివని • పలుకరాదు।
ఏకేశుఁడననేక • మేవాద్వితీయమా,
రయునాతఁడసమాత్రి • తెలుపరాదు।
పాసఁగునిశావాశ్య • మనకేశుఁడేనాఘుఁ
డసినసర్వమతఁడంచు • ననఁగరాదు।
సర్వంబుమాయయర్ • జనుల పల్కుల
పియజ్ఞానపూర్ణిముతోట • నమ్మరాదు।
కర్మవలనను మోక్షంబు • గలుగబోదు।
భక్తి లేకున్నవానిది • బ్రతుకుగాద।
టాయుటాఫ్రాదు నాతడ • య్యావసరము,న।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 18

సీ॥ బ్రిదుకుఁడీజనులార ♦ భగవంతుఁడొక్కఁడే,
యతనినిర్మలమనో ♦ గతునిఁజేసి।
వెదకుఁడీజనులార ♦ విమలాత్ముఁడొక్కఁడే,
యతనినిస్పృష్టిసం ♦ గతునిఁజేసి।
దరియుఁడీజనులార ♦ మహితాంతుఁడొక్కఁడే
యతనిసద్వస్తుసం ♦ స్థితునిఁజేసి।
పొందుఁడీజనులార ♦ సదయాత్ముఁడొక్కఁడే,
యతనిఋగ్వేదన ♦ న్నుతునిజేసి।
అరయుఁడీయీరలతనిపా ♦ దారవింద।
పూజనమొసంగితముపుణ్య ♦ పురుషులార।
నాసహోదరులార! చె ♦ ల్లాన, నను।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 19

సీ॥ త్రిత్వంబుగాదు శ • త్రుత్వంబుగాదు, శి
ష్టత్వంబుగాదు మో • క్షంబునీయ।
అర్థంబుగాదు క • స్వార్థంబుగాదు దు,
న్నా వ్యర్థంబుగాదు మో • క్షంబునీయ।
మంత్రంబుగాదు వై • తంత్రంబుగాదు మే,
ల్జాత్రింబుగాదు మో • క్షంబునీయ।
క్షేత్రంబుగాదగ్ని • హోత్రంబుగాదు స,
ద్గాత్రంబుగాదు మో • క్షంబునీయ।
అమలవిజ్ఞాన జనితమౌ • సమధనంబె।
జగతిముక్తికిఁ బ్రతిసేని • సాధనంబు।
భవ్యవరుఁగార వినుఁడంచుఁ • బలుకునతఁడు॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ ౨౦

సీ॥ తనదివ్యమతమును ♦ జనులకు బోధింప,
నెలమిస్థాపించెనా ♦ త్మీయసభను।
ఋగ్వేదమతముగా ♦ నేకేశ్వరార్చన,
జరిగింప వేదమం ♦ దిరము గట్టె।
భక్తులందఱుజేరి ♦ పరమేశుఁబ్రార్థింప,
మహిమఁజెల్వ బ్రహ్మస ♦ మాజమొందు।
స్వమతవైరులవాక్య ♦ సమితికుత్తరమీయఁ
బత్రికామణిఁగొందుఁ ♦ బరగనిలిపె।
వివిధ భాషఁ దనమత ♦ మెల్లకడల।
వ్యాప్తమొందంగఁజేసెనా ♦ ప్రథితయశుఁడు।
భక్తవశ్యుండు సంతత ♦ ద్వాశ౯నుంశ।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ ♦ మోహనుండు॥ 24

సీ॥ తనతోడ వాదించు • ఘన క్రైస్తవాచార్య-
వరులఁ దార్ఢ్యటిఁ గెల్చి • పరగెనవఁడు।
క్రైస్తవవేదంబు • గనఁ గోరి కిరుసహా,
బూరిబాపలను జేర్చు • పుణ్యుఁ డీవఁడు।
తన్నుఁ గ్రైస్తుఁ జేయఁ • దలఁచిన యూదాము
ద్రిత్వంబు వెగనాడఁ • దెలిపెనవఁడు।
ముండకేశావాస్య • ముఖ్యోపనిష[illegible],
గ్రహముల జనులకై • వ్రాసెనవఁడు।
వేదములఁ దొల్త ముద్రించు • విబుధుఁ డవఁడు।
సన్మతము ముందు స్థాపించు • సరసుఁ డవఁడు।
దేశము నుద్ధరించెదు • ధీరుఁ డవఁడు।
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 23

సీ॥ పతిఁ బాసినట్టి యా • భాగ్యహీనను బతి,
వ్రతదీనసాధ్వను • ఖతనుబట్టి।
మరుభూమిఁ గొనిపోయి • మంత్రించులఁ
బఃంది, కలసామగ్రితోఁ • గాఁగ్రహించి।
మగనితోఁ జితిఁ జేర్చి • భుగభుగాయతమగ్న,
రాగ్నికీలలనాము • వగదిపుచ్చి।
కడుఁ బేలిదేహంబు • ఘనరోదనధ్వను,
ల్వినఁబనేఘంటఁద • ప్పెటలమ్రోగ।
బూరుగలూదిచ • వ్వానమంత్రతంత్రముల్,
ఘోషించిచితిఁ ద్రోచి • కొనుచుఁ జేచు।
నగముగాలినయయ్యార్య • నరసిఁ ద్రెకి।
గాఁ యుండ నిదుళ్ళతో • ఁడికరవముగ।
మ్రోగినపట్టిని మెఱను నా • మధినాక్క।
పట్టుదివ్యదపాతకులఁ గాంచుఁ • బటుతరాతి॥
పుణ్యశీలుఁడు శ్రీరాము • మోహనుండు॥ ౨౮

సీ॥ దానిఁదోలంపంగఁ • దాఁబ్రియత్నము చేసి,
గ్రంథంబులను బగ్రి • కలము వ్రాసి॥
మొల్లచోటులఁగని • నేకూర్చి పివరించి,
బెంటిరాకు ప్రభువునం • ప్రీతుఁ జేసి॥
సూవకీజనమహా • వందదాయినియైన,
చట్టాబు నొకదాని • జగతి సిలిపి॥
వలదంచు సత్యాని • వారించుసనులు సీ,
మకునంపు పత్రిక • విరలపరుప॥
వేలుపనులను గొన్నింటి • విశదపఱుప॥
సీమకరిగిన కృగకృగ్య కీలిమొవఁడు॥
దేశమును నుద్ధరించిన దివ్యమూర్తి॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 24

సీ॥ భరతవస్త్రంబు దా • బాగుచేసినమేటి,
పటువిద్యలకు నిల్లు • బట్టుకొమ్మ॥
నయసమ్మతప్రస్థాప • నకు నాలవాలంబు,
కోపు దీనార్థుల • కొంగు పసిడి॥
సత్కార్యకరణదీ • క్షలకుఁ బెట్టినపేరు,
పుణ్యకార్యములకుఁ • బుట్టినిల్లు॥
సన్మతాచార్యర • క్షణముఁ బెట్టినకోల,
కామితార్థిన • గల్పతరువు॥
వాఁగ వెలుఁగందు నమ్మహా • భోగి యకట॥
వరలుబ్రిస్టులుపురిశాలి • వాహనమున॥
పద్ధిశరకుల సామిల • నవనివిశిచె॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥25

సీ॥ తనజీవనమునుభూ • జనమహోపకృత్యె,
జీవనంబుగఁ జేయు • శీలపరుఁడు॥
తనవిద్యనెల్లభూ • జనహృదాంతరసంస్థి,
తావిద్యను హరింప • సమర్థుఁడు॥
తనసుగుణంబుభూ • జనసదాచారసృష్టి,
హేతుకంబుగాఁ • గలఁ మహితుఁడు॥
తనసుదర్శనముభూ • జనసత్ప్రవర్తనా,
దర్శనంబుగఁ జేయు • ధన్యచరితుఁ॥
పదిఁడుమాసములుదిగనాడి • యుపవాసమహా॥
శాశ్వతసుకీర్తిచంద్రిక దాపి • జగతికిచ్చి॥
మాతృదేశోద్ధరణకిల • మనినఘనుఁడు॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • పాహానుఁడు॥26

సీ॥ అగ్రాసనాధిప • త్యార్హుడగు రాము,
చంద్రవిద్యాభోగి • శప్రభుండు॥
తనవెంటఁ గూడను • త్తమమతంబునునిల్పు,
చంద్రశేఖర దేవ • సత్తముండు॥
అలఘువైభవముచే • వెలయుబ్రసన్నకు,
మారటఁగూరు వి • శారముండు॥
భక్తిచేనీశ్వరా • సక్తిచేననలేని,
ద్వారకనాథుఁ • గూరుమిభుండు॥
నాటిగాగల్గు మహనీయు • లనవరతము॥
బ్రహ్మానందమున దోఁచుగాఁ • బ్రబలువారు॥
మనలన్నలను విడనాడి • చనిరి యహహ॥
పుణ్యశీలుండు శ్రీరామ • మోహనుండు॥ 27

క॥ ప్రకటతర కామమోహన • కాయుధవృత్తి॥
హాయనోత్సవవేళ స • త్యాగాభక్తి॥
నీరదియొంది చదివించె • సేవనమగ్న॥
రాజగోపాలకానిక్స్ • ంపుకారా॥

సువిశాల మిదం విశ్వం పవిత్రం బ్రహ్మమందిరం,
చేతః సునిర్మలం తీర్థం సత్యం శాస్త్ర మనశ్వరం,
విశ్వాసో ధర్మమూలం హి ప్రీతిః పరమసాధనం,
స్వార్థనాశస్తు వైరాగ్యం బ్రాహ్మైరేవం ప్రకీర్త్యతే॥

This wide universe is the sacred temple of God
Pure mind the place of pilgrimage, Truth
the Scripture Eternal
Faith the fountain of religion, love its
supreme sacrament,
And self-sacrifice the true asceticism,
so say the Brahmos.

బ్రాహ్మమతోపదేశాష్టకము

1. అప్రమేయుఁడును, పరిపూర్ణుఁడును, సర్వశక్తుఁడును, సర్వజ్ఞుఁడును, సర్వకారుణ్యుఁడును, సర్వపారిశుద్ధ్యుఁడును, ఐనఏకేశ్వరుని ప్రతిదినమును ఉపాసింపవలయును.

(a) మనుజునినైనను, మఱి యేజంతువునైనను, లోకపాశమునైనను, సృష్టిలోఁబడిన మఱి యేవస్తువునైనను, ఆరాధించుట కూడదు.

(b) ప్రతిమారాధనా సంబంధమయిన

కార్యములు, ఉత్సవములు మొదలైనవాని యందు అన్నివిధములయిన సంబంధములను జాగ్రత్తతో నివృత్తి చేసికొనవలయును.

(c) ప్రతిమారాధనకు, ఏవిధమునను అనుకూల్యము చేయఁగూడదు.

(d) ప్రతిమారాధన ఈభూమినుండి నివృత్తి యగునటులు యావచ్ఛక్తియుక్తులను ప్రయోగింపవలయును.

2. ఈశ్వరుఁడు అందఱకును సాధారణజనకుడు అనిమెఱిఁగి ప్రతిమానవుని సహోదరుఁడు అనియును బ్రతిస్త్రీని సహోదరి అనియును తలఁచి ప్రీతి యుంచవలయును.

(a) మానవులు ఏమతస్థులైనను, ఏకులము నందు పుట్టినవారైనను, ఏస్థితియందు ఉండు వారైనను. వారలను విరోధించుటయు వారిని విరోధులనుగా తలంచుటయుం గూడదు.

(b) ఒకజాతిభేదచిహ్నములైనను ధరింపం గూడదు.

(c) జాతిభేదమునకు అనుకూలమయిన యే ప్రయత్నమునందును, ఏకార్యమునందును చేరం జనదు.

(d) ఎల్లజాతులవారును సర్వవిధవిరోధములను విడిచి యేకకుటుంబస్థులవలెనుండుటకు అనుగుణమైన ప్రయత్నములను చేయవలయును.

3. సత్యముగా నడుచుకొనవలయును.

(a) అసత్యమును ఒకప్పుడును చెప్పకూడదు. ఇతరులు అసత్యార్థమును గ్రహించి మోసపోయినను తాను సత్యవాది నని మెప్పించునట్లు అనేకార్థములుగల వచనములను తంత్రముగా వచింపనురాదు.

(b) అసత్యమాటలను అపేక్షింపనుకూడదు.

(c) అన్నివిధములైన కపటస్వభావములను విడువవలయును.

(d) అసత్యమును నాశనముచేయుటకును, సత్యమును స్థిరించుటకును, ప్రయత్నించవలయును.

4. ఇతరులకును మంచి చేయవలయును.

(a) ఒకరికిని చెఱుపు చేయఁగూడదు.

(b) ఒకరికిని చెఱుపు చేయఁగోరనురాదు. ఒకరిమంచిస్థితిని జూచి ఓర్వలేకయు నుండఁగూడదు.

(c) పాత్రమెఱిఁగి ఆహారము లేనివారికి ఆహారమును, పానీయము లేని వారికి పానీయమును, ఔషధము లేని వారికి ఔషధమును, ధనము లేని వారికి ధనమును, విద్య లేని వారికి విద్యయును, భక్తి లేనివారికి భక్తియును, లభింపఁజేయవలయును.

(d) మానవుల యైహికాముష్మిక సౌఖ్యములను వృద్ధిచేయఁబూనుకొనవలయును.

5. ఒరులయెడల న్యాయముగా నడుచుకొన వలయును.

(a) ఒకరి సొత్తును అపహరింపగూడదు.

(b) సొత్తు కలవారియనుమతి లేక ఒకరి సొత్తును ముట్టుకొనరాదు.

(c) ఒకరిధనమునకును, సంతోషమునకును, గౌరవమునకును, హానిచేయగూడదు.

(d) ఇతరులకు చెడుగు కోరరాదు.

6. నీయందు క్షమ ఉండవలెను.

(a) కడుకీడు చేయువారికేని బదులుకీడు చేయరాదు.

(b) బదులుకీడు చేయవలయుననెడి యిచ్ఛయును కూడదు.

(c) తనకు కీడు కోరువారికిని కీడు చేయువారికిని, మంచి కోరవలయును, మంచి చేయ యత్నింపవలయును.

(d) అందఱిలోపల పరస్పరప్రీతి వ్యాపించి నెలకొనునట్లును, విరోధమును, ఐకమత్యాభావమును నివృత్తి అగునటును ప్రయత్నము చేయవలయును.

7. మనసును స్వాధీనపఱచి యేలవలయును.

(a) తాము న్యాయముగా వివాహము చేసికొన్నవారితో తప్ప ఇతరులతో భోగింపఁగూడదు.

(b) ఎవ్వరిని మోహపుదలంపుతో చూడను కూడదు.

(c) వ్యభిచారచింత స్వప్నములోనైనను కూడదు.

(d) అందరియందును మోహములేని పరిశుద్ధచింత ఉంచవలయును.

8. కుటుంబధర్మములను విశ్వాసముతో సలుపవలయును.

(a) తల్లిదండ్రులకు శ్రద్ధతో శుశ్రూషచేయవలయు.

(b) తోడబుట్టువులయందు ప్రీతిగలిగి ఉండవలయును. బిడ్డలనైహికాముష్మిక సుఖములకై ప్రయత్నపడవలయును.

(౧) దంపతులు పరిశుద్ధముగ ప్రేమపాశముచే బద్ధులై, కుటుంబధర్మములను మతధర్మములను పరస్పర సహకారులుగావుండి చేయవలయును.

(౨) బాహ్యధర్మప్రదేశముల ప్రకారము లౌకికధర్మములు సలుపవలయును.

10506